

multi-day hiking tours, taking into account the allowable weight loads with minimal financial costs has been shown. The expediency of implementation of such interactive methods of collaborative-group learning as "Brainstorming" and dialogue for the solution of the set task of professional maintenance is argued. It is emphasized that their effectiveness depends on the level of organization according to certain rules. The conclusion is made that interactive technologies allow to test the knowledge of future specialists in the field of tourism in an interactive form in practice, as close as possible to professional activities. The prospect of further scientific research in terms of continuing the demonstration on specific examples of the use of interactive teaching methods to solve problems with a clear professional orientation is outlined.

Key words: *future specialists of the tourism sector, interactive technologies and teaching methods, practical training.*

УДК 378:14

Вікторія Ушмарова

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ORCID ID 0000-0003-1394-3596

DOI 10.24139/2312-5993/2021.08/221-231

ПІДГОТОВКА ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ ЗА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЮ ПРОГРАМОЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ, УНІКАЛЬНІСТЬ І СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

У статті висвітлено досвід підготовки докторів філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) в умовах експерименту за європейською моделлю. З'ясовано нормативні вимоги до структури і змісту освітніх програм підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, навчальних планів, переліку компетентностей і програмних результатів навчання згідно з Національною рамкою кваліфікацій. Проаналізовано й узагальнено історію становлення, досвід реалізації, унікальність та стратегії розвитку освітньо-наукової програми «Професійна освіта» в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди. Представлено цілі, компетентності і результати навчання, освітню і наукову складову ОНП «Професійна освіта» у контексті відповідності критеріям якості освітніх програм.

Ключові слова: *професійна підготовка, професійна освіта, доктор філософії, освітньо-науковий ступінь, освітньо-наукова програма, компетентність, програмні результати навчання, навчальний план.*

Постановка проблеми. Підготовка фахівців вищої кваліфікації в Україні зазнала суттєвих змін. З вересня 2016 року українська аспірантура перейшла на європейську модель структурованих програм – з освітньою складовою, яка доповнює наукову. Прийнятий у 2014 році Закон «Про вищу освіту» запровадив освітньо-науковий ступінь доктора філософії замість наукового ступеня кандидата наук. У 2016 році Кабінет Міністрів України Постановою № 261 затвердив «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук», яким, зокрема, регулюється зміст і форма нових структурованих програм підготовки в аспірантурі. Зі скасуванням старої системи «паспортів спеціальностей» та

інших підзаконних актів МОН і ВАК, саме цей документ установив нові правила підготовки здобувачів ступеня доктора філософії, починаючи з їх першого набору у вересні 2016 року.

На сьогодні вже напрацьовано певний досвід здійснення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії за новою моделлю, удосконалення освітньо-наукових програм, переосмислення цілей, змісту і технологій, що дозволяє підвищувати якість підготовки. Актуальні питання та фактичний матеріал, проаналізовані в нашому дослідженні, дозволяють унаслідок вирішення виявлених слабких сторін і проблем, намітити перспективи розвитку й виробити систему заходів, спрямовану на якість організації освітніх процесів, що, у свою чергу, сприятиме покращенню якості вищої освіти в Україні.

Аналіз актуальних досліджень. У статті 5 Закону України «Про вищу освіту» встановлено, що доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації в спеціалізованій вченій раді (*Закон України «Про вищу освіту», 2021*).

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що складаються з освітньої та наукової складових. Освітня складова програми має стати підґрунтям для виконання аспірантом наукового дослідження.

Навчальний план аспірантури повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін у діапазоні 30-60 кредитів ЄКТС. Згідно з Положенням «Про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», дисципліни, включені до навчальних планів аспірантів, мають бути дотичними тематиці їх досліджень, а також забезпечувати методологічні та викладацькі компетентності аспірантів (*Положення, 2019*).

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Відповідно до Національної рамки кваліфікацій, освітньо-наукова програма має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей:

1) здобуття глибинних знань зі спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження (орієнтовний обсяг не менше 12 кредитів ЄКТС);

2) оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, (орієнтовний обсяг 4-6 кредитів ЄКТС);

3) набуття універсальних навичок дослідника (орієнтовний обсяг не менше 6 кредитів ЄКТС);

4) здобуття мовних компетентностей (рекомендований обсяг 6-8 кредитів) (*Національна рамка кваліфікацій, 2020*).

Зважаючи на відсутність чинних стандартів третього рівня вищої освіти, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти рекомендує використовувати попередньо визначений обсяг як стандарт. Відхилення від такого стандарту можливі за наявності обґрунтування від ЗВО необхідності іншого навантаження цих обов'язкових складових для забезпечення якості освітньо-наукової програми (*Рекомендації, 2020*).

Метою статті є аналіз та узагальнення практики підготовки докторів філософії за освітньо-науковою програмою «Професійна освіта» у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

У дослідженні були використані **методи**: аналіз, систематизація, узагальнення практичного досвіду поглядів науковців на феномен обдарованості особистості; вивчення психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури щодо змісту вищої освіти для третього освітньо-наукового рівня; аналіз нормативно-правових документів, що регламентують діяльність закладів вищої освіти щодо підготовки, порядку присудження наукового ступеня доктора філософії.

Виклад основного матеріалу. Підготовка здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди здійснюється за освітньо-науковою програмою «Професійна освіта». Витоки ОНП «Професійна освіта» починаються в більш ніж двадцятирічній діяльності аспірантури і докторантури за спеціальністю 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» (Наказ № 282 від 09.04.2001 р.), правонаступницею якої є спеціальність 015 «Професійна освіта». ОНП «Професійна освіта» впроваджена в ХНПУ імені Г. С. Сковороди Наказом МОН України № 443 від 21 квітня 2016 року. Освітню програму започатковано й розроблено проектною групою у складі 5 докторів педагогічних наук і 4 кандидатів педагогічних наук, що відповідає вимогам Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (*Постанова, 2015*). У листопаді 2019 року відбулася зміна гаранта ОНП, оновлення складу проектної групи, до якої уведено здобувачів та представників роботодавців.

Цілями ОНП є підготовка докторів філософії, здатних самостійно розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної освіти та дослідно-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики професійної освіти; формування здобувача освіти як громадянина, патріота, носія культури, професіонала з системою компетентностей, що уможлиблюють здійснення дослідницько-інноваційної та науково-педагогічної діяльності в галузі вищої і професійної освіти (*Освітньо-наукова програма, 2021*).

Програма забезпечує підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у європейський та світовий науково-освітній простір докторів філософії в галузі професійної освіти, які мають високий рівень сформованості системи загальних і фахових компетентностей спеціальності, що дозволяють їм:

– здійснювати наукові дослідження в галузі професійної освіти з використанням усього комплексу найвагоміших здобутків наук про людину, теорії і методики професійної освіти, педагогічної інноватики, методології та методики науково-педагогічних досліджень, у галузі інформаційно-комунікаційних технологій;

– здійснювати підготовку фахівців нової генерації для закладів вищої і професійної освіти, здатних до ефективної компетентнісно орієнтованої, інноваційної професійної діяльності, самоактуалізації та саморозвитку в умовах глобалізації, фундаменталізації та діджиталізації освіти;

– впливати на розвиток теорії і методики професійної освіти з урахуванням досягнень європейського та світового наукового дискурсу, сприяти формуванню її новітніх наукових напрямів.

Унікальність ОНП визначається, по-перше, високим рівнем освітнього, наукового й інноваційного розвитку Харківського регіону з широким потенціалом інтеграції до європейського і світового простору, що забезпечує затребуваність випускників ОНП «Професійна освіта» на ринку праці, створює можливості успішного працевлаштування і формування власної траєкторії професійного розвитку; по-друге, здобутками визнаної у науковій спільноті Харківської педагогічної наукової школи та наявністю потужного осередку науковців вищої кваліфікації, що забезпечує високу якість реалізації ОНП «Професійна освіта» та наявність критичної маси дослідників, які спільно працюють в одному руслі наукового пошуку.

Цілі ОНП відповідають місії та стратегії діяльності університету та спрямовані на формування освіченого українця – громадянина, патріота, професіонала, носія культури – шляхом удосконалення змісту науково-

методичного супроводу якості педагогічної освіти і фундаментального оволодіння мистецтвом навчати і виховувати інших (*Стратегія*, 2021, с. 11).

Програма розроблена на засадах постнекласичної парадигми освіти, аксіологічними імперативами якої є органічне поєднання техноцентризму з гуманістичними пріоритетами та культуроцентричністю; системності, що дозволяє оптимізувати процес формування у здобувачів освіти системи загальних і фахових компетентностей спеціальності; основних положень діяльнісно-особистісного, синергетичного та компетентнісного підходів, що узгоджується зі стратегічними напрямками діяльності Університету.

Під час формулювання цілей і програмних результатів навчання ОНП були враховані сильні сторони і переваги Харківського регіону: розвинута сфера освіти, яка забезпечує входження регіону до 10 найбільших студентських центрів Європи (мережу закладів вищої і фахової передвищої освіти різних форм власності складають 63 заклади, у яких отримують освіту 165 тис. студентів); високий (другий у країні) науковий і науково-технічний потенціал (наявність великої кількості наукових установ); наявність потужного промислового сектора з багатогалузевою структурою. Заклади вищої, фахової передвищої та загальної середньої освіти, що функціонують на Слобожанщині, постійно потребують фахівців вищої кваліфікації. Оскільки професійна діяльність фахівців із вищою освітою третього рівня в перерахованих установах має суттєві відмінності, робочою групою під час визначення цілей і програмних результатів навчання ОНП було враховано галузевий і регіональний контексти. Це обумовлює затребуваність випускників ОНП «Професійна освіта» на ринку праці, створює можливості успішного працевлаштування і формування власної траєкторії професійного розвитку.

Програмні результати ОНП формулювалися на підставі основних положень Національної рамки кваліфікації (НРК), що стосуються опису її восьмого кваліфікаційного рівня (Національна рамка кваліфікацій, 2020). Відповідно до опису програмних результатів навчання, визначених в НРК для даного кваліфікаційного рівня, як інтегральну компетентність, що має бути сформована у здобувачів освіти в процесі навчання за ОНП, проектною групою визначено «здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної освіти та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики професійної освіти». Згідно з вимогами НРК, формування інтегральної компетентності у здобувачів освіти, які навчаються за ОНП, передбачає набуття ними системи взаємопов'язаних знань, умінь і

навичок, здатності до комунікації та спроможності самостійно й відповідально застосовувати знання, уміння та навички.

Загальний обсяг освітньо-наукової програми складає 50 кредитів ЄКТС, з них: обсяг нормативних дисциплін – 37 кредитів ЄКТС (74 %); 13 кредитів ЄКТС (26 %) відводиться на вибіркові дисципліни за вибором.

У навчальному плані обов'язкові освітні компоненти розподілено на змістовні блоки: цикл загальнонаукової, гуманітарної та мовної підготовки (10 кредитів), цикл професійної (спеціальної) підготовки (12 кредитів), цикл науково-дослідної підготовки (універсальні навички дослідника) (6 кредитів). Окремий цикл складають дисципліни вільного вибору здобувача (13 кредитів). У навчальному плані передбачено науково-викладацьку практику обсягом 9 кредитів упродовж шести тижнів у 5 семестрі (*Освітньо-наукова програма, 2021*).

Цикл загальнонаукової, гуманітарної та мовної підготовки є єдиним для всіх спеціальностей, за якими здійснюється підготовка в аспірантурі університету. До цього циклу належать дисципліни «Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проектів» та «Академічно і професійно-орієнтоване спілкування».

Перелік навчальних дисциплін циклу професійної підготовки і циклу науково-дослідної підготовки формується гарантом і робочою групою освітньо-наукової програми з урахуванням профілю та предметної області спеціальності. Для освітньо-наукової програми «Професійна освіта» цикл професійної підготовки представлений дисциплінами «Технології педагогічного наукового дослідження», «Теорія і методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін у вищій школі», «Педагогічні технології в освіті» (англ. мовою). Дисципліни циклу науково-дослідної підготовки – «Публікаційна активність і наукометрія», «Цифрові інструменти в проєктній діяльності», спрямовані на формування універсальних навичок дослідника.

Освітня складова підготовки докторів філософії також передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) – навички комунікації, лідерські якості, рефлексія, емпатія, проактивність, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, уміння вирішувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, здатність логічно й системно мислити, креативність, що дають змогу випускникам бути успішними на своєму робочому місці. Кожна з дисциплін освітньо-наукової програми забезпечує набуття тієї чи іншої з визначених соціальних навичок, зокрема через методи і форми навчання та

викладання, які застосовуються у процесі вивчення навчальних дисциплін, наприклад, робота в майстермайнд групах, синектика, навчально-наукові дискусії, гейміфікація, кейс-метод, метод проєктів, методологічні, науково-практичні семінари, круглі столи тощо. Також здобути соціальні навички є можливість під час вивчення вибіркових дисциплін, які пропонує випускова кафедра, а саме: «Концептуальні засади професійної освіти в мультикультурному освітньому середовищі», «Ціннісні орієнтири сучасної вищої школи», «Основи педагогічної конфліктології та іміджелогії», «Траєкторії особистісно-професійного розвитку викладача закладу вищої освіти», «Педагогічна культура викладача» та інші.

Науково-педагогічний склад у своїй діяльності керується студентоцентрованим підходом, що передбачає перенесення фокусу освіти з «викладання на активну освітню діяльність здобувача з використанням суб'єктно-діяльнісних освітніх технологій» (Бойчук, 2021). Викладачі застосовують інноваційні методи й форми навчання та викладання, орієнтовані на підтримку креативного, плідного діалогу зі здобувачами, збільшуючи увагу до унікальності аспірантів та їхніх освітньо-наукових потреб. Надається перевага інтерактивним і діалогічним методам, що передбачає взаємодію зі здобувачами як партнерами у формуванні знання, створення можливостей творчої співпраці з науковою спільнотою.

Освітній процес на ОНП здійснюється за принципами інноваційної освіти, що ґрунтується на технології «навчання через дослідження», спрямованої на розвиток у здобувачів здатності до дослідницького мислення, активізацію особистісної дослідницької позиції. Основи розуміння здобувачами ступеня доктора філософії логіки наукового дослідження в освітній галузі, опанування його теорією, методологією і методами закладаються під час вивчення курсу «Технології педагогічних наукових досліджень». Навички роботи в сучасному науковому просторі формуються у процесі вивчення дисципліни «Публікаційна активність і наукометрія». Світоглядно-методологічна підготовка здобувачів наукового ступеню доктора філософії, формування філософської культури як теоретичного підґрунтя підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-наукового рівня та актуалізація національної свідомості майбутньої наукової еліти здійснюється під час вивчення дисципліни «Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проєктів».

Наукова робота аспірантів розгортається в межах діяльності багатопрофільних наукових шкіл і напрямів наукових керівників: «Становлення професіоналізму викладачів вищої школи» (проф.

В. Гриньова), «Формування готовності майбутніх фахівців до інноваційної діяльності» (проф. І. Гавриш), «Формування професійної, громадянської та міжкультурної компетентності» (проф. К. Юр'єва); «Психолого-педагогічні основи навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку» (проф. В. Бондар) та ін. Наукові керівники, які задіяні на ОНП «Професійна освіта», є активними дослідниками та мають наукові публікації у фахових наукових журналах України та в періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, зокрема Scopus або WoS.

Науково-педагогічні працівники і аспіранти свідомо ставляться до дотримання прийнятої в університеті політики щодо дотримання академічної доброчесності, що підтверджує добровільне підписання Декларації про дотримання академічної доброчесності. Здобувачі і викладачі демонструють високий рівень культури академічної доброчесності, готовність критично і реалістично застосовувати прийнятий Кодекс академічної доброчесності, усебічно популяризувати принципи академічної доброчесності (Єсьман, 2021).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Послідовне й систематичне вдосконалення ОНП з урахуванням результатів моніторингу якості освітньої діяльності за ОНП, пропозицій і зауважень стейкхолдерів, тенденцій ринку освітніх послуг або ринку праці, дозволяє констатувати переваги і сильні сторони освітньої програми: потужний осередок науковців із високим академічним потенціалом, задіяних у підготовці докторів філософії на ОНП «Професійна освіта», що, по-перше, гарантує забезпечення її якості, по-друге, забезпечує наявність критичної маси дослідників, які спільно працюють в одному руслі наукового пошуку, по-третє, дозволяє виконати вимогу щодо ідентифікації потенційних рецензентів досліджень аспірантів та створення разових спеціалізованих учених рад для атестації аспірантів; збереження і примноження кращих традицій якості підготовки фахівців вищої кваліфікації, пов'язаних із більш ніж двадцятирічним досвідом діяльності аспірантури зі спеціальності 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» в ХНПУ імені Г. С. Сковороди; цілі ОНП відповідають місії та стратегії ХНПУ імені Г. С. Сковороди та враховують: а) інтереси та пропозиції здобувачів вищої освіти, роботодавців, академічної спільноти, б) провідні тенденції розвитку системи професійної освіти в сучасних умовах, в) регіональний контекст; ОНП «Професійна освіта» реалізується двома мовами – українською та англійською («Педагогічні технології в освіті» викладається англійською мовою); наявність збалансованої освітньої складової ОНП, яка сприяє

набуттю здобувачами компетентностей і програмних результатів навчання; наявність досвіду успішного захисту й отримання диплому доктора філософії, що свідчить про ефективність підготовки за ОНП.

Перспективи розвитку ОНП вбачаємо в посиленні уваги до розвитку міжнародного партнерства в дослідженнях із проблем професійної підготовки фахівців різних галузей. Необхідною є активізація участі аспірантів у міжнародних програмах академічної мобільності, які діють в університеті, а також пошук нових зв'язків наукових керівників і аспірантів з науковою спільнотою Європи і світу, що й стане одним із провідних завдань ОНП на найближчий період. Також плануємо продовжувати діяльність щодо заохочення аспірантів до отримання ПРН у неформальній освіті, участі в проєктно-грантовій діяльності, подальше розширення участі в удосконаленні ОНП роботодавців та інших стейкхолдерів, залучення до аудиторних занять на ОНП експертів галузі, представників роботодавців.

ЛІТЕРАТУРА

- Бойчук, І., Козаченко, Г. (2021). Реалізація студентоцентрованого навчання як сучасної парадигми освітнього процесу закладів вищої та фахової перед вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (106), 182-193 (Boichuk, I., Kozachenko, G. (2021). Implementation of student-centered education as a modern paradigm of the educational process of higher and professional institutions before higher education. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2 (106), 182-193).
- Єсьман, І., Ушмарова, В. (2021). Педагогічні умови формування культури академічної доброчесності молодших школярів в освітньому процесі початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*, 1 (5), 86-93 (Yesman, I., Ushmarova, V. (2021). Pedagogical conditions for the formation of a culture of academic integrity of primary school students in the educational process of primary school. *Psychological and pedagogical problems of the modern school*, 1 (5), 86-93).
- Закон України «Про вищу освіту» (*Law of Ukraine "On Higher Education"*) (2021). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
- Національна рамка кваліфікацій (*National qualifications framework*) (2020). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>.
- Освітньо-наукова програма «Професійна освіта» (*Educational and scientific program "Professional education"*) (2021). Retrieved from: http://smc.hnpu.edu.ua/files/Osv%D1%96tn%D1%96_programi/Osvitno_naykovi_programu/2021/Profesiina_osvita.pdf
- Положення «Про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 11.07.2019 р. № 977. (*Regulations "On accreditation of educational programs for the training of applicants for higher education"*) (2019). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) № 261 (*Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Procedure for Training Higher Education Applicants for the Degree of Doctor of Philosophy and Doctor of Science in Higher*

Educational Institutions (Scientific Institutions)" 261) (2016). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>.

Постанова Кабінету Міністрів України № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1187 "On approval of the License conditions for educational activities of educational institutions") (2015). Retrieved from: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248779880>.

Рекомендації щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми (2020). Київ, ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»» (*Recommendations for the application of criteria for evaluating the quality of the educational program* (2020). Kyiv, LLC "Ukrainian Educational Publishing Center "Orion"").

Стратегія розвитку Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди на 2021-2025 року (Development strategy of Kharkiv National Pedagogical University named after GS Skovoroda for 2021-2025). (2021). Retrieved from: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Strategiya.pdf.

РЕЗЮМЕ

Ушмарова Вікторія. Підготовка докторів філософії по освітньо-научній програмі «Професійне освітнє»: історія становлення, унікальність і стратегії розвитку.

В статті отражен опыт подготовки докторов философии по специальности 015 Профессиональное образование (по специализациям) в условиях эксперимента по европейской модели. Выяснены нормативные требования к структуре и содержанию образовательных программ подготовки соискателей третьего (образовательно-научного) уровня высшего образования, учебных планов, перечня компетентностей и программных результатов обучения в соответствии с Национальной рамкой квалификаций. Проанализированы и обобщены история становления, опыт реализации, уникальность и стратегии развития образовательно-научной программы «Профессиональное образование» в Харьковском национальном педагогическом университете имени Г. С. Сковороды. Представлены цели, компетентности и результаты обучения, образовательная и научная составляющая ОНП «Профессиональное образование» в контексте соответствия критериям качества образовательных программ.

Ключевые слова: професійне освітнє, професійне освітнє, доктор філософії, освітньо-научна ступінь, освітньо-научна програма, компетентність, програмні результати навчання, навчальний план.

SUMMARY

Ushmarova Victoria. Training of Doctors of Philosophy according to the educational scientific program "Professional Education": history of formation, uniqueness and development strategies.

The article highlights the experience of training Doctors of Philosophy in the specialty 015 Vocational Education (by specializations) in the conditions of the experiment according to the European model. The normative requirements clarified in the research paper deal with the structure and content of educational programs, curricula, list of competencies and program learning outcomes for the training of applicants for the third (educational-scientific) level of higher education in accordance with the National Qualifications Framework. It has been defined that preparation of applicants for the degree of Doctor of Philosophy in

graduate school is carried out according to the educational scientific program (ESP) and curriculum, consisting of educational and scientific components. The educational component of the program should become the basis for the graduate student to conduct research. The curriculum of postgraduate studies should contain information on the list and scope of academic disciplines in the range of 30-60 ECTS credits. According to the National Qualifications Framework, the educational and research program must include at least four components, which provide the graduate student with deeper knowledge of the specialty in which the graduate student conducts his/her research; mastering general scientific (philosophical) competencies; acquiring universal skills of a researcher; acquiring language competencies. The history of formation, experience of realization, uniqueness and development strategies of the educational scientific program "Professional Education" at H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University have been analyzed and generalized. The origins of "Professional Education" ESP begin in more than twenty years of postgraduate and doctoral studies in the specialty 13.00.04 "Theory and Methods of Vocational Education", the successor of which is the specialty 015 "Professional Education". "Professional Education" ESP was introduced in H. S. Skovoroda KhNPU in 2016. The goals of the ESP are to train Doctors of Philosophy who are to be able to solve complex problems independently in the field of vocational education and research and innovation, which involves a deep rethinking of existing and creation of new holistic knowledge and/or practice of vocational education; formation of the applicant as a citizen, patriot, bearer of culture, professional specialist with a system of competencies that enable implementation of research, innovation and research-teaching activities in the field of higher and professional education. The total volume of the educational and scientific program is 50 ECTS credits, including: the volume of normative disciplines – 37 ECTS credits; 13 ECTS credits are allocated to the disciplines of the applicant's choice.

Key words: *professional training, professional education, Doctor of Philosophy, educational scientific degree, educational scientific program, competence, program results of study, curriculum.*